

THUẬT NGỮ KINH TẾ HỌC

NGUYỄN NGỌC THANH

TỈ LỆ MẬU DỊCH (Terms of trade)

Danh từ thường dùng trong nền-mậu dịch quốc tế, chỉ tỉ số giữa giá trị nhập khẩu và giá trị xuất khẩu của một nước trong một thời kỳ nhất định. Chỉ số tổng quát được tính như sau:

Chỉ số giá trị xuất khẩu

Tỉ số mậu dịch =

Chỉ số giá trị nhập khẩu

Nếu tỉ số này lớn hơn 1 thì điều đó có nghĩa là quốc gia ở trong tình trạng xuất siêu, là trường hợp khối lượng hàng xuất khẩu lớn hơn khối lượng hàng nhập khẩu. Còn nếu tỉ số nhỏ hơn 1 là tình trạng nhập siêu, khối lượng hàng xuất khẩu nhỏ hơn khối lượng hàng nhập khẩu.

Có nhiều yếu tố khác nhau chi phối tỉ lệ mậu dịch này: bản chất hoạt động và cơ cấu của một nền kinh tế được xây dựng như thế nào, mức độ lệ thuộc vào ngoại thương ít hay nhiều, chỗ mạnh và chỗ yếu của nền sản xuất trong nước, khuynh hướng chủ yếu chi phối nền sản xuất (để tiêu dùng hoặc để xuất khẩu), chính sách kinh tế-tài chính quốc gia, sự thăng trầm của giá cả quốc tế...

TÀI TRỢ THIẾU HỤT (Deficit financing)

Là chính sách thường được các chính phủ sử dụng trong trường hợp phải đối phó với nạn suy thoái kinh tế. Để chặn đứng nạn suy thoái kinh tế, chính phủ thường thi hành chính sách chi tiêu trên qui mô lớn. Đây là một kiểu chi tiêu được gọi là chi tiêu đền bù (compensatory spending) (Đền bù sự thiếu hụt gây ra bởi nạn suy thoái kinh tế). Kiểu chi tiêu này được thực hiện nhờ phát hành công trái, và để bù đắp sự sụt giảm mãi lực do vay mượn trong khu vực tư nhân, nhà nước phải thực hiện chi tiêu ở những lĩnh vực nào có hiệu quả kinh tế cao để bù đắp lại sự sụt giảm mãi lực do phát hành công trái, qua đó, chặn đứng nạn suy thoái kinh tế. Về mặt lý thuyết, tài trợ thiếu hụt có nghĩa là bơm vào mạch lưu thông một khối lượng lớn tiền tệ để tăng gia các hoạt động kinh tế và giảm bớt sự khiếm dụng. Đó là một công cụ điều tiết vĩ mô và công cụ này chỉ thực sự có hiệu quả trong trường hợp các tài trợ được thực hiện đúng ở những lĩnh vực có khả năng kích thích và phục hồi các hoạt động kinh tế.

MÔ HÌNH PHÁT TRIỂN (Model of development)

Với tính chất là một công cụ miêu tả, mô hình phát triển có chức năng miêu tả cấu trúc và quá trình phát triển của một hệ thống (ở đây là hệ thống kinh tế-xã hội) đúng như hệ thống này tồn tại trong thực tế. Sự miêu tả này thường có tính chất ước lệ và khái quát. Mô hình này phải phản ánh được những đặc tính của đối tượng, các mối liên quan qua lại, các tham số cấu trúc và vận hành. Ở đây, cần phân biệt hai loại mô hình phát triển khác nhau: Mô hình tổng quát: có giá trị đối với nhiều đối tượng khác nhau, là sự khái quát hoá từ những hoàn cảnh và đối tượng đặc thù, và mô hình cụ thể: chỉ có giá trị đối với một hoàn cảnh đặc thù.

Với tính chất là một công cụ qui phạm, mô hình phát triển được xây dựng theo quan điểm của chủ thể mô hình hoá, nhằm trả lời câu hỏi: "Cái đó cần phải được xây dựng như thế nào?" trong khi các mô hình miêu tả có nhiệm vụ trả lời câu hỏi: "Cái đó xảy ra và phát triển như thế nào?"

Trong lĩnh vực khoa học kinh tế, mô hình hoá là một phương pháp được sử dụng từ lâu và rất có hiệu quả trong việc miêu tả và giải thích các hành vi, hoạt động kinh tế cũng như trong quá trình tạo ra một cách chủ động những giá trị kinh tế thực tiễn mới. Riêng đối với bộ môn kinh tế học phát triển, mô hình phát triển (đặc biệt là mô hình khái quát) luôn luôn là mục tiêu trung tâm của bộ môn khoa học này. Kinh tế học phát triển có nhiệm vụ xây dựng một mô hình phát triển căn cứ trên sự khái quát hoá từ những hoàn cảnh phát triển đặc thù.

Có nhiều hình thức biểu diễn mô hình khác nhau: ngoài các mô hình được diễn tả bằng các phương tiện vật chất hoặc ngôn ngữ, còn có mô hình toán học là loại mô hình sử dụng các biểu thức toán học để miêu tả các đặc trưng của đối tượng; mô hình lô-gích sử dụng các biểu thức và khái niệm của lô-gic học, đặc biệt là lô-gic toán; mô hình điện tử được thực hiện bằng máy tính điện tử với các chương trình thuật toán khác nhau; mô hình đồ thị bao gồm các đồ thị, biểu đồ, hình vẽ...

NGT

VÀI Ý NGHĨ BẮT CHỢT VỀ MÙA XUÂN

BẾN NGHÉ

Mùa xuân, ngày hội của
nhiều tiếng nói, nhiều
ý kiến, nhiều câu hỏi
và câu trả lời

Nơi nào dân được nói và
được nghe

Ở đó chim hạc tìm về

Cò trắng đưa vòng trên
ngọn tre

Nhiều loài chim khác
cũng đến trú đông

Mùa xuân hết thủy chim
công đều mùa

Hoa đại dương ngang hàng
với hoa mặt trời!

BN.

(Kỷ niệm sau bốn mùa xuân đổi mới)

VỀ MỘT TÌNH YÊU

Sáng sớm, mắt anh tìm
mắt em

Gặp nhau, trời gần hơn
đất xa thêm

Muôn thuở tình yêu
không lên tiếng

Để ai mãi mãi mất công
tìm.

Thảo Nhu
Tháng 1-1999